عشایر برای پیگیری مشکلات بین دستگاه‌های اجرایی سرگردانند

سپهرغرب، گروه کشاورزی: نبود متولی واحد و پاسخگو یکی از اصلی‌ترین چالش‌های نواحی روستایی و عشایری است که طرح جامع توسعه روستایی و عشایری می‌تواند پایانی بر این مشکلات باشد.

با توجه به اهمیت نواحی روستایی و عشایری در پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشور، متأسفانه این نواحی دچار چالش‌های عدیده‌ای هستند. نبود متولی واحد و پاسخگو یکی از اصلی‌ترین چالش‌هاست که امید می‌رود با تصویب طرح جامع توسعه روستایی و عشایری برطرف شود.

امروزه بر همه روشن است که توسعه روستایی و عشایری با مشکلات عدیده‌ای در حوزه سیاستگذاری و برنامه‌ریزی روبرو است. تغییر کاربری اراضی کشاورزی و منابع طبیعی، از بین رفتن زیرساخت‌های تولید در نواحی روستایی و عشایری به عنوان کانون‌های اصلی تولید محصولات کشاورزی و فرآورده‌های آن، تخلیه جمعیتی روستاها و مهاجرت گسترده به شهرها، تبدیل شدن تدریجی سکونت‌گاه‌های روستایی و عشایری به اقامتگاه‌های غیر مولد و تفریحی، زمین‌خواری و گسترش خانه‌های دوم شهرنشینان متمول، برابر شدن تقریبی متوسط بعد خانوارهای روستایی (۳/۴) با متوسط بعد خانوارهای شهری (۳/۳) در سال ۱۳۹۵ و... شواهدی بر ادعای مذکور هستند.

همچنین دستگاه‌های اجرایی مسئول دغدغه کافی برای پیگیری و حل مشکلات نواحی روستایی و عشایری ندارند و روستاییان و عشایر برای ابراز و پیگیری رفع مشکلات خود بین دستگاه‌های اجرایی متعدد سرگردان هستند و صدای آن‌ها به گوش مسئولین نمی‌رسد و به هم‌ریختگی و پراکندگی وظایف روستایی و عشایری بین دستگاه‌های اجرایی متعدد به وجود آمده است.

چالش اصلی در این خصوص فقدان متولی مناسب در جهت سیاست‌گذاری مدیریت و حل مشکلات نواحی روستایی و عشایری است، در این راستا طرحی تحت عنوان «طرح جامع توسعه و عمران روستایی کشور» توسط برخی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به منظور رفع چالش متولی مناسب توسعه روستایی و عشایری ارائه شده است. اساسی‌ترین بحث این طرح، تشکیل سازمان توسعه روستایی و عشایری است.

کلیات طرح جامع توسعه عمران روستایی در اواخر آبان ماه ۹۹ توسط کمیسیون کشاورزی مجلس یازدهم به تصویب رسید و مقرر شد در کمیته توسعه روستایی جزئیات و اشکالات طرح بررسی و برطرف شود. هدف از ارائه طرح جامع توسعه عمران روستایی کشور تشکیل سازمانی چابک، سیاست‌گذار و مدیر است تا بتواند در مدیریت، برنامه ریزی و سیاستگذاری حوزه روستاها و عشایر کارامد باشد. نواحی روستایی کشور اهمیت راهبردی به‌سزایی دارد و لازم است این طرح مجدانه در مجلس شورای اسلامی پیگیری شود. در ادامه به اهمیت راهبردی نواحی روستایی و عشایری اشاره می‌شود که در صورت نبود متولی واحد و پاسخگو، وضعیت و مسائل این نواحی هر روز پیچیده تر و حل آن ها، مشکل تر خواهد شد.

اهمیت راهبردی نواحی روستایی و عشایری

جمعیت نواحی روستایی و عشایری کشور (حدود ۲۱ میلیون نفر) حدود ۲۵ درصد از جمعیت کشور را شامل می‌شود هرچند جمعیت نواحی روستایی به دلیل سوگیری‌ها و برنامه‌های نامناسب به سمت نواحی شهری و صنایع بزرگ و نیز دامن زدن بر تبدیل روستاها به شهر در حال کاهش است اما مقایسه جمعیت روستایی کنونی کشور با جمعیت کل بسیاری از کشورهای دنیا اهمیت این جمعیت را به خوبی بر همگان به ویژه سیاستگذاران آشکار می‌کند.

جمعیت روستایی ایران به تنهایی بیشتر از کل جمعیت ۱۴۰ کشور دنیا از جمله کشورهایی مانند رومانی، شیلی، بولیوی، سوئد، سوئیس، پاراگوئه، فنلاند و نیوزلند و.. است. همچنین جالب است بدانیم که جمعیت روستایی ایران تنها دو میلیون نفر از جمعیت کشور استرالیا کمتر است. این جمعیت که عمدتا در حوزه تولید فعالیت دارند سهم مهمی در اقتصاد کشور دارند، لذا مدیریت و بهبود کیفیت زندگی این تعداد قابل توجه از هم میهنان، نیازمند برنامه ریزی جدی و هدفمند و تدوین راهبردهای مناسب و هماهنگ کننده در راستای استقرار متوازن جمعیت کشور در پهنه سرزمین است.

ضریب بالای نواحی روستایی و عشایری در تولید و امنیت غذایی

جامعه روستایی و عشایری به عنوان کانون تولید کشور محسوب می‌شود و نقش اساسی در تأمین استقلال کشور به ویژه از منظر امنیت غذایی دارد. جامعه عشایری کشور جامعه ای مولد است که ۲۰ درصد از گوشت قرمز و حدود ۳۵ درصد صنایع دستی تولیدی کشور را تولید می‌کند. عشایر حدود ۳۸ درصد از مراتع خوب کشور را در اختیار دارند و اغلب تولیدات کشاورزی عشایری سالم و ارگانیک است. همچنین تقریباً همه عرصه‌های منابع طبیعی در روستاها واقع هستند و سیاست‌های مربوط به این نواحی نقش مهمی در حفظ یا نابودی این عرصه‌های حیاتی می‌تواند داشته باشد، حدود ۷۲ درصد از ارزش افزوده بخش معدن در نواحی روستایی تولید می‌شود هرچند روستاییان نفع چندانی از این درآمد نمی برند. علاوه بر این‌ها سهم ۸۸/۱ درصدی این نواحی از ارزش افزوده بخش کشاورزی شکار و جنگلداری، سهم ۸۷/۶ درصدی از ارزش افزوده ماهیگیری، سهم ۲۴/۱ درصدی از ارزش افزوده صنعت مربوط به این نواحی است. اما با وجود ضریب بالای نواحی روستایی در تولید و امنیت غذایی این نواحی کماکان از فقدان متولی کارآمد و پاسخگو رنج می‌برند و قربانی سیاست‌ها و برنامه‌های ناهماهنگ دستگاه‌های اجرایی شده اند.

در حال حاضر بالغ بر ۲۵ دستگاه اجرایی در عرصه نواحی روستایی بدون نظارت و هماهنگی لازم الاجرا و بدون سیاست‌ها، چشم اندازها، و شاخص‌های مشخص و هماهنگ ساز در حال فعالیت هستند و با وجود ظرفیت عظیم نواحی روستایی نتوانسته‌اند کمک چندانی به رشد و توسعه این نواحی داشته باشند.

اهمیت تمدنی فرهنگی نواحی روستایی و عشایری

نواحی روستایی و عشایری مرکز اصلی و ابتدایی شکل‌گیری تمدن کهن ایرانی است. بسیاری از آثار تاریخی و باستانی در نواحی روستایی واقع شده است. از همین روست که جلال آل احمد در مقدمه کتاب اورازان در باب اهمیت تمدنی روستاها چنین گفته است:«گرچه در عرق و سیاست و مطبوعات معاصر مملکت ما یک ده در هیچ مورد به هیچ حسابی نمی آید ولی به هر صورت هسته اصلی تشکیلات اجتماعی این سرزمین و زمینه اصلی قضاوت درباره تمدن آن، همین دهات پراکنده است که نه کنجکاوی متتبعان را می‌انگیزاند و نه حتی علاقمندی خریداران رأی و سیاستمداران و صاحبان امر را».

فرهنگ ناب جوامع روستایی و عشایری، آداب و رسوم، دانش بومی و میراث ناملموس این جوامع مورد بی‌توجهی قرار گرفته و یا با بی‌مهری دست کم گرفته شده است. عدم توجه به تجربیات ارزشمند این جوامع موجب دفن آن‌ها و عدم انتقال به نسل‌های بعد شده است. عدم فهم صحیح از بافت اجتماعی روستایی و عشایری در برنامه‌ها و سیاست‌های توسعه‌ای و گردانندگان امور روستایی و عشایری خسارت‌های زیادی را به این نواحی و مردم این نواحی وارد کرده است.

رویکرد شهری در مواجهه با مناطق روستایی و عشایری، به فرهنگ اصیل روستایی لطمه زده است. از بین رفتن شیوه‌های تعاون و یاریگری، از بین رفتن معماری روستایی، از دست رفتن عزت نفس و احساس خودباوری از جمله این موارد است.

برای توسعه نواحی روستایی و عشایری وجود متولی کارآمد که با فرهنگ و جامعه روستایی و عشایری آشنا باشد و دانش بومی و میراث ناملموس آن‌ها را بشناسد و یا به رسمیت بشناسد لازم و ضروری است.

پراکندگی نواحی روستایی و عشایری و نقش مهم امنیت

جامعه عشایر کشور در حدود ۵۹ درصد از مساحت کشور پراکنده شده‌اند و نقش مهمی را در تأمین امنیت کشور به خصوص در مناطق مرزی و دورافتاده ایفا می‌کنند. بنابراین نواحی روستایی و عشایری علاوه بر کارکردهای محیط زیستی، اقتصادی و اجتماعی از کارکرد امنیتی به ویژه در مناطق مرزی برخوردارند.

با وجود این اهمیت ها، نواحی روستایی و عشایری دچار چالش‌های جدی هستند که باید مورد توجه قرار گیرد. فقدان نهاد سیاستگذاری و مدیریت توسعه روستایی کارآمد، موجب شده که نواحی روستایی و عشایری جایگاه شایسته‌ای در برنامه ریزی‌ها و سیاست گذاری‌ها و بودجه بندی‌های کلان کشور نداشته باشند و یا اگر توجهی هم باشد به دلیل ناکارآمدی نهادی و سیاست گذاری کمکی به رشد و پیشرفت ماندگار این نواحی نکند.

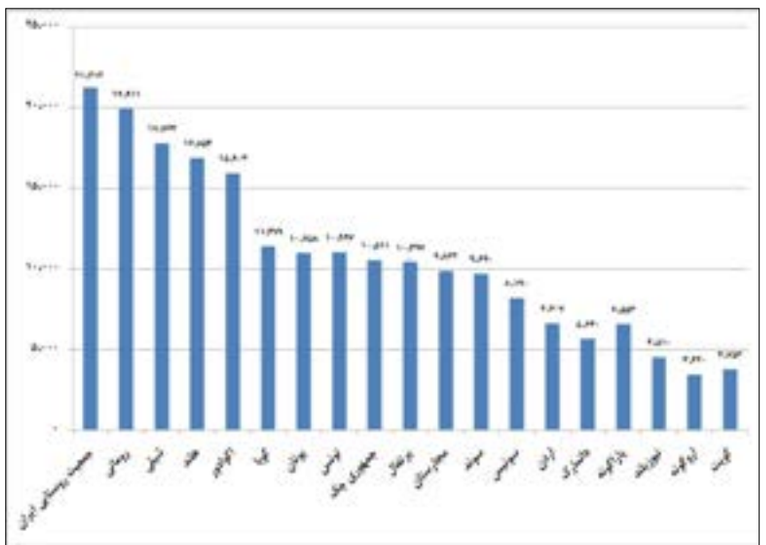

مقایسه جمعیت روستایی ایران با جمعیت کشورهای منتخب در سال ۲۰۱۴
ماخذ: محاسبات گزارش بر اساس داده‌های بانک جهانی.[۱]
توجه: امار جمعیت بر اساس هزار نفر است.

[۱] http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL and http://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL

گفتگوی سپهرغرب با مدیر قطب علمی کشاورزی ارگانیک:

چراغ سبز کشاورزی ارگانیک به مدیریت پایدار منابع خاک

فرسایش خاک در غرب کشور را جدی بگیریم

سپهرغرب، گروه کشاورزی - شکیبا کولیوند: در حالی که در استان‌های غربی کشور، شاهد افزایش کمی تولیدات کشاورزی هستیم، اما همین پیش روی در مسیر آفت کش‌های شیمیایی، استفاده بی‌رویه از منابع آبی و خاکی و مواردی از این دست، متأسفانه در برخی موارد با هزینه گزافی از نظر مشکلات زیست محیطی همچون آلودگی آب، خاک و هوا، فرسایش خاک، کاهش تنوع زیستی، بروز آفات و بیماری‌های جدید گیاهی، تغییر اقلیم و به خطر افتادن سلامت انسان همراه بوده است. موضوعی که می‌توان با کمک از کشاورزی ارگانیک به عنوان یکی از مؤلفه‌های توسعه پایدار کشاورزی و راهکار ارزنده جهت حفاظت از محیط زیست آن را به سمت و سوی دیگر که همانا مدیریت پایدار منابع خاک است، سوق داد.

در دهه‌های اخیر به سبب افزایش مصرف بی‌رویه تولیدات کشاورزی، افزایش هزینه‌های تولید، تخریب و فرسایش شیمیایی خاک، تخریب بیولوژیکی خاک، کاهش شدید منابع تولید، ضعف برنامه‌ها و روش‌های اجرایی و ترویجی در توسعه کشاورزی پایدار منجر به بحرانی درامنیت غذا در دنیا شده است.

ازاین رو دهه‌های اخیر اصلاح و تحول در راهبردهای توسعه کشاورزی به عنوان یک ضرورت و اصل مورد تأکید مجامع بین‌المللی و بسیاری از دولت‌ها در سراسر دنیا قرار گرفته است. راهی برای برون رفت از مشکلاتی تازه در عرصه اکوسامانه‌های کشاورزی که برخی از مهم‌ترین آن‌ها آلودگی منابع آب، خاک و غذا، به هم خوردن تعادل بیولوژیکی موجود اکوسیستم‌های کشاورزی، بروز آفات و بیماری‌های جدید و کاهش کیفیت مواد غذایی است.

در این راستا، کشاورزی پایدار به عنوان یک راهبرد مدیریتی که باعث به حداقل رساندن تأثیرات منفی برمحیط زیست و فراهم نمودن تولید و سودمندی مزرعه در هر زمان و مطابق با شرایط اجتماعی می‌شود، واردبحث شده است. کشاورزی ارگانیک نیز به عنوان مظهری از کشاورزی پایدار درطول دو دهه اخیر به طور فزاینده‌ایی مورد توجه قرارگرفته است.

در کشاورزی ارگانیک به خاک‌ورزی اهمیت به سزایی داده می‌شود تا بتوان در مسیری که شاهد فرسایش خاک، از بین بردن مواد غذایی خاک و در نتیجه تخریب خاک هستیم، در جهت کشاورزی زیستی و ارگانیک وارد شویم، از جهتی، کشت محصولات ارگانیک محیط‌زیست و تنوع زیستی را حفظ می‌کند بدین‌سان با گام نهادن در این مسیر، می‌توانیم مدیریت پایدار منابع خاکی را در پیش بگیریم.

اما به راستی در استان‌های غربی کشور تا چه حد به این موضوع توجه شده است؟ جایگاه کشاورزی زیستی و ارگانیک در کجای برنامه ریزی‌های استان‌های غربی است؟

ثبت سالانه ۱۷ تن فرسایش خاک در استان همدان

چند هفته گذشته بود که مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان همدان با اشاره به اینکه در استان همدان میزان فرسایش خاک بالا است چراکه رگبارهای بارشی در مناطق خشک و نیمه خشک اتفاق می‌افتد و در این مناطق خاک پوشش گیاهی مناسبی ندارد؛ ادامه داد: فرسایش ۱۰ تن خاک در هکتار به صورت سالانه طبیعی است و اما در استان همدان فرسایش خاک ۱۷ تن در سال است.

زنگ خطر فرسایش خاک در استان کرمانشاه به صدا درآمده است

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کرمانشاه گفت: باید زنگ خطر فرسایش خاک برای همگان به صدا درآید زیرا امروز خاک وطن ما ۱۲ برابر حد قابل تحمل دچار فرسایش است و این به معنای فاجعه است.

کردستان دارنده رتبه اول فرسایش خاک در کشور طی سال گذشته

به گفته مدیر مرکز پژوهش و توسعه جنگلداری زاگرس شمالی، ارزیابی میانگین فرسایش خاک در ایران قریب به ۱۶ تا ۱۸ تن هکتار است که متأسفانه در بین استان‌های کشور، کردستان رتبه اول فرسایش خاک را دارا است.

میزان فرسایش خاک در استان ایلام بالاتر از میانگین کشوری و جهانی

مدیرکل حفاظت محیط زیست استان ایلام گفت: میزان فرسایش خاک در استان ایلام بالاتر از میانگین کشوری و جهانی است.

فرسایش ۱۰۰ میلیون تُن خاک در لرستان براثر سیل

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری لرستان از فرسایش ۱۰۰ میلیون تُنی خاک در این استان براثر حوادث سیل سال ۹۷ و اوایل سال ۹۸ خبر داد.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی لرستان نیز گفت: استان ما با توجه به شیب بالا و بارش‌های رگباری ۲۵ تن در سال فرسایش خاک دارد که از متوسط کشور و جهان بیشتر است.

اما به راستی با وضعیتی که شاهد هستیم و زنگ خطرهایی که سال‌ها است در استان‌های غربی در مسیر فرسایش خاک و از دست دادن بخش غنی خاک به صدا درآمده زمان آن نرسیده تا در اجرای طرح‌های آبخیزداری، خاک‌ورزی، یکپارچه‌سازی و جلوگیری از خرد شدن زمین‌های کشاورزی، کشاورزی حفاظتی، کشاورزی زیستی و ارگانیک قدم‌های جدی تری برداریم؟

با این تفاسیر برآن شدیم تا پای صحبت‌های مدیر قطب علمی کشاورزی ارگانیک، عضو شورای بین‌المللی تحقیقات و نوآوری ارگانیک، عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور و رئیس اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی ایران بنشینیم و در این راستا راهکارهای عملیاتی و علت ورود به بحث کشاورزی زیستی و ارگانیک را جویا شویم. که در ادامه متن این گفتگو را می‌خوانید:

چرا باید آنقدر تولید کنیم که نتوانیم در مسیر فرآوری آن‌ها گام برداریم؟

محمدرضا رضاپناه در گفتگو با خبرنگار حوزه کشاورزی سپهرغرب عنوان کرد: کشور آلمان در منطقه‌ای به نسبت سرد نسبت به شرایط چهارفصل ایران قرار دارد اما توانسته با کمک کشاورزی ارگانیک، کشاورزی حفاظتی و نظم آفرینی شایسته، کشاورزی خود را به طور نسبی رشد دهد، ما نیز در کشورمان با به‌کارگیری این موارد و با کمک رسانه‌ها و ایجاد انگیزه در مردم می‌توانیم در این مسیر پیش رویم.

وی با بیان اینکه زمان آن رسیده تا تأملی در نحوه برداشتمان از زمین داشته باشیم، مطرح کرد: حرص بیخودی، برداشت آب و کشت بی رویه، ورود بیش از حد به عرصه فروش محصولات کشاورزی چه در داخل کشور و چه در خارج کشور به معنای آسیب زدن به خاک، آیندگان و زمین است.

وی با اشاره به وضعیت پیش آمده برای محصولاتی چون گوجه فرنگی و سیب زمینی در مرزهای غربی کشور که گاه ناچار به امحای آن‌ها می‌شوند، عنوان کرد: چرا باید آنقدر تولید کنیم که نتوانیم در مسیر فرآوری آن‌ها گام برداریم و شاهد باشیم که محصولاتمان در لب مرزها نابود می‌شوند؟

رئیس اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی ایران در ادامه موضوع با تصریح بر اینکه باید به کشاورزی و کشاورزان ارزش و هویت داد، ادامه داد: کشاورزان نباید افراد فقیر و ضعیفی باشند، باید به حدی از توانایی و هویت ثبت شده برسند که حتی از آن‌ها مالیات گرفته شود اما در عوض به آن‌ها احترام واقعی گذاشته شود. وقت آن رسیده که تولیدکنندگان و کشاورزان در قالب نظم آفرینی شایسته تولید کنند تا سبب افتخار باشند، نه اینکه گرفتاری کوچک یا بزرگ دیگری را برای خود، یا روستا، یا استان، یا کشور و منطقه سبب شوند.

رضاپناه ضمن ابراز تأسف ادامه داد: آنقدر از آب با اجازه و بی اجازه بهره می‌برند که دشتی به درون خود سقوط کند و با صدها و هزاران برابر سرمایه گذاری هم نتوان اوضاع را به حالت اول برگرداند. تشکل‌های علمی و صنفی باید به مسئولیت اجتماعی خود توجه و این موضوع را در رسانه تشریح کنند که چشم و هم‌چشمی از دزدی آب تا حتی صادرات بیش از حد باعث خسارت فردی و ملی است و شرعاً و عرفاً هم حرص زدن مردود است.

از نیم میلیون هکتار کشاورزی ارگانیک قابل قبول ترکیه تا ۱۰ هزار هکتار در ایران

وی با بیان موضوع یادآور شد: باید به سمت کشاورزی ارگانیک واقعی و نه دروغین برویم اما چرا این موضوع در کشورمان ارزش ندارد؟ چرا تقلبی آن تبلیغ می‌شود؟ چرا ترکیه نیم میلیون هکتار از اراضی خود را تحت مدیریت ارگانیک اداره می‌کند و نفع آن را می‌برد و ما در کشورمان تنها حدود ۱۰ هزار هکتار کشت ارگانیک داریم؟

وی به میزان سطح زیر کشت در ایران اشاره کرد و گفت: حدود ۱۲ هزار هکتار یعنی کمتر از یک دهم درصد اراضی کشاورزی کشور گواهی ارگانیک قابل قبول گرفته است که عمدتاً قابلیت صادرات داشته و این رقم در طی دهه اخیر تقریباً ثابت و بعضاً به‌واسطه افزایش نرخ ارز کاهش داشته است.

عضو شورای بین‌المللی تحقیقات و نوآوری ارگانیک خاطرنشان کرد: البته ۲۰ هزار هکتار مراتع و حدود ۴۰ هزار هکتار مناطق تحت پوشش تولید عسل ارگانیک و حدود ۱۰ هزار هکتار اراضی شبه جنگلی ارگانیک نیز دارای گواهی هستند و از طرفی کشت ارگانیک تقریباً در تمامی استان‌ها نمونه‌هایی وجود دارد.

رضاپناه در زمینه تولید محصولات ارگانیک مطرح کرد: محصولات ارگانیک در نظام ارگانیک بر خلاف سایر محصولات معمولی و طبیعی حتی قبل از تولید تا تجارت، در حال مراقبت و رعایت اصول اکولوژیک و سلامت، ثبت و ضبط می‌شوند و عمدتاً توسط گواهی‌کننده معتبر بین‌المللی یا محلی گواهی شده‌اند. پس نظام کشاورزی ارگانیک فقط عدم مصرف سم و کود شیمیایی نیست.

وی در ادامه اظهار کرد: کشورهای هند، ترکیه، مصر، امارات، عربستان و لبنان در زمینه محصولات ارگانیک تجربیات زیادی دارند که می‌توان از آن‌ها درس گرفت و حافظ جایگاه اولیه و انگیزه‌های اصولی این حرکت باشیم.

کشت حبوبات به خاک کمک می‌کند

عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور به وضعیت پیش آمده برای خاک در نتیجه کشت و برداشت‌های بی رویه محصولات کشاورزی اشاره کرد و افزود: چرا ما در زمین هایمان سویا نمی‌کاریم؟ حتی به قصد بر گرداندن آن به خاک و تقویت خاک. چرا کشاورزانمان را با کشت نخود دیم و لوبیا آشنا نمی کنیم؟ مگر نه این که کشت حبوبات به خاک کمک می‌کند؟

رضاپناه در این راستا تشریح کرد: خداوند حبوبات را به نحوی آفریده است که توان این را دارند تا از طریق ریشه هایشان در خاک، ازت ۷۰ درصدی هوا را به خاک انتقال دهند.

وی ادامه داد: امروزه مدام می‌شنویم که ما کشوری هستیم که به سبب تحریم‌های اقتصادی، کود ازت برایمان افزایش قیمت داشته است، پس چرا از طریق کشت حبوبات به خاک کمک نمی کنیم و ازت خاک را بدین ترتیب تأمین نمی کنیم؟

رئیس اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه پزشکی ایران ضمن ابراز تأسف مطرح کرد: اگر اصرار داریم در خاک گندم بکاریم و یا این‌چنین کارهای خوب انجام دهیم، تناوب مناسب را نیز از یاد نبریم. به‌هرحال هزینه محسوس و نامحسوس اکولوژیک تولیدمان در چند محصول بالاتر رفته است و گاه آن را به دیگر کشورها با قیمت پایین و بدون به صرفه می‌فروشیم، این ضرر نیست؟ نباید فکری بکنیم؟ تشکل‌های علمی و صنفی در یک محیط حرفه ای برای حل موضوع فراخوان شوند

چالش‌هایی با نام نبود یک خط قانون و اتخاذ تصمیمات نامتناسب

رضاپناه در ادامه به چالش‌های این بخش اشاره کرد و گفت: نبود یک خط قانون در باب ارگانیک سبب توسعه تقلب در این عرصه شده است که می‌تواند ضربه کاری دیگری برای این عرصه امیدبخش باشد، عرصه ای که قرار است ۲۵ درصد بازار اروپا تا ده سال دیگر باشد و متأسفانه با طمع ورزی برخی اشخاص حقیقی و حقوقی بعید نیست بواسطه تقلب در این عرصه تجربه تلخ را تکرار کنیم و منافع صادراتی دیگری را از دست دهیم.

وی اضافه کرد: عدم بحث و گفتگو بین تشکل‌ها و سازمان‌های مربوط و نامربوط، اتخاذ تصمیمات نامتناسب و نمایشی و رضایت از وضع موجود از جمله دیگر چالش‌های این عرصه است. افرادی که حتی در یک جلسه داخلی توان عرض اندام نداشته اند، چه رسد به مجامع بین‌المللی، برای این عرصه بین‌المللی نقشه می‌ریزند و با تبانی با چند سازمان در حال آسیب جدی به این عرصه هستند تا آن را بی ارزش کنند. ساده انگاری در این موضوع بین‌المللی و بازار صد میلیارد یورویی می‌تواند منجر به فاجعه و تحریم‌های بلند مدت در این عرصه شود که قابل بخشش و قابل جبران نخواهد بود.

وی با تصریح بر این که نباید به رقبا و افراد ناآشنا فرصت داده شود تا این فرصت را از صادرات محصولات با آفتاب ایران بگیرند، تصریح کرد: محصولات ارگانیک که می‌توانند معرف خوبی برای این کشور با آفتاب منحصر به فرد و محصولات با مزه متنوع باشد.

رئیس اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی ایران در این راستا خاطرنشان کرد: تنگنا، مشکلات و تحریم سبب نوآوری می‌شوند، افرادی که بدون اتکا به سموم شیمیایی و کود شیمیایی شرایطی ایجاد می‌نمایند که بهره‌گیری از روش‌های کنترل بیولوژیک و کودهای بیولوژیک محصول مغذی، مکفی و قابل قبول تولید می‌کنند در گوشه گوشه کارهای خود نوآور هستند و جامعه علمی نیز جدیدترین نتایج خود را در اختیار آن‌ها قرار داده و خواهد داد، کما اینکه عوامل کنترل بیولوژیک در سه دهه اخیرتولید و در اختیار علاقمندان قرار گرفته است.

لزوم آشنایی بیشتر کشاوران با دانش کشت ارگانیک

رضاپناه در بخش پایانی صحبت‌های خود بر لزوم آشنایی بیشتر کشاوران با دانش کشت ارگانیک تأکید کرد و افزود: در صورتی که بحث‌های مربوط به ثبت اقدامات توسط تولید کنندگان و کشاورزان به نوعی مورد نظر باشد و جدی انگاشته شود، آموزش‌ها هدفمند باشند، اصولی قدم برداشته شود، می‌توانیم در مسیر دانش کشت ارگانیک پیش روی مناسبی داشته باشیم.

در وضعیتی که از یک سو با تحریم‌های اقتصادی و افزایش چند برابری قیمت کودهای شیمیایی مواجه هستیم و از سویی، اقتصاد مقاومتی، رونق و جهش تولید برایمان در اولویت است. زمان آن رسیده تا بتوانیم از منابع محدودمان چه آب باشد و چه خاک در مسیر درستی استفاده کنیم.

کشاورزی در کشورمان از گذشته‌های بسیار دور رونق داشته است، اما به چه نحوی؟ آیا قرار است همان راه‌های گذشته را برویم و منابع محدود و تجدید ناپذیرمان را مادام از دست بدهیم؟ آیا زمان آن نرسیده تا به این موضوع‌ها توجه داشته و در مسیر اعتلای سلامت، رصد منسجم آلاینده ها، حفظ منابع آبی و خاکی پیش رویم؟

آمارها و صحبت‌های ارائه شده طی سال‌های اخیر در خصوص وضعیت خاک در استان‌های غربی کشورمان بسیار فاجعه وار است. شستن سطح خاکی بسیار در پی بارش‌های سیل آسا و نبود پوشش گیاهی مناسب از یک سو، بهره برداری نادرست از منابع آبی و خاکی از سوی دیگر دست به دست هم داده است تا به جای آن که در استان‌های غربی بتوانیم در بحث گردشگری روستایی و کشاورزی ورود پیدا کنیم، باید بنشینیم و غصه خاک‌های فرسایش شده و تخریب شده‌مان را بخوریم!

کشاورزی زیستی و ارگانیک و البته کشاورزی حفاظتی در این مسیر می‌توانند راهکارهایی مؤثر باشند، راهکارهایی از جنس کمک گرفتن از طبیعت برای نجات طبیعت! موضوعی که این روزها در غرب کشور گویی بسیار خاموش مانده است. بی توجهی به کشاورزی قراردادی، نبود صنایع تبدیلی و فرآوری‌های مناسب محصولات کشاورزی و باغی، از بین بردن پوشش‌های گیاهی، کشت محصولات بدون برنامه ریزی (و حتی کشت هندوانه در استانی چون همدان که با بحران کم آبی روبرو است)، عدم وجود عزم راسخ در مسیر اجرای طرح کاداستر و یکپارچه سازی اراضی کشاورزی، تکه تکه شدن باغات و ورود آن‌ها به بحث‌های رستوران‌ها و خانه باغ‌ها و خروج یک به یکشان از مسیر تولید و اقتصادی بودن و مواردی از این دست، همه و همه یعنی مرگ منابع طبیعی، مرگ خاک و مرگ کشاورزی!

در حالی که در استان‌های غربی کشور، شاهد افزایش کمی تولیدات کشاورزی هستیم، اما همین پیش روی در مسیر آفت‌کش‌های شیمیایی، استفاده بی‌رویه از منابع آبی و خاکی و مواردی از این‌دست، متأسفانه در برخی موارد با هزینه گزافی از نظر مشکلات زیست محیطی همچون آلودگی آب، خاک و هوا، فرسایش خاک، کاهش تنوع زیستی، بروز آفات و بیماری‌های جدید گیاهی، تغییر اقلیم و به خطر آفتادن سلامت انسان همراه بوده است. موضوعی که می‌توان با کمک از کشاورزی ارگانیک به عنوان یکی از مؤلفه‌های توسعه پایدار کشاورزی و راهکار ارزنده جهت حفاظت از محیط زیست آن را به سمت و سوی دیگر که همانا مدیریت پایدار منابع خاک است، سوق داد.

بدین سان، امید است در سند راهبردی و عملیاتی استان‌ها، در برنامه ریزی‌های کوتاه مدت و بلندمدت استان‌های غربی و البته در اولویت مسئولین این استان‌ها شاهد ورود به بحث‌های مربوط به خاک‌ورزی با کمک از کشاورزی زیستی و ارگانیک و کشاورزی حفاظتی باشیم، پیش از آن که دیرشود...

قیمت خرید تضمینی گندم نیازمند بازبینی است

سپهرغرب، گروه کشاورزی: مجری طرح گندم وزارت جهاد کشاورزی گفت: با توجه به افزایش هزینه‌های تولید و همچنین قیمت گندم در کشورهای همسایه، قیمت خرید تضمینی نیازمند بازبینی است.

اسماعیل اسفندیاری‌پور اظهار کرد: قیمت در ایجاد انگیزه برای تولید گندم عامل بسیار مؤثری است که موجب می‌شود کشاورز روی مزرعه خود سرمایه گذاری کند و با استفاده از بهترین نهاده‌ها تولید خود را افزایش دهد.

وی گفت: با توجه به افزایش هزینه‌های تولید و همچنین قیمت گندم در کشورهای همسایه و برای ترغیب کشاورزان برای کشت این محصول، قیمت خرید تضمینی نیازمند بازبینی است.

مجری طرح گندم وزارت جهاد کشاورزی گفت: در حال حاضر قیمت خرید تضمینی گندم هر چند نسبت به گذشته بهبود یافته است، اما با توجه به قیمت این محصول در بازارهای جهانی و افزایش هزینه تولید در کشور نیازمند تجدید نظر است.

اسفندیاری پور افزود: برای این که گندم به مصرف انسانی برسد، قیمتش باید از محصولات رقیب، چون جو و ذرت بیشتر باشد، ولی درحال حاضر قیمت گندم از جو کمتر است ضمن این که در کشورهای همسایه قیمت گندم و آرد ۴۵ درصد از ایران گرانتر است که همین موضوع انگیزه قاچاق را فراهم می‌کند.

وی با اشاره به این که رقم دقیقی از میزان قاچاق این محصول در دست نیست، عنوان کرد: برای این که گندم وارد سیلو شود و به جای دیگر نرود و کشاورز انگیزه تولید داشته باشد، باید قیمت خرید تضمینی این محصول به گونه‌ای باشد که نرخ تورم و دیگر مؤلفه‌ها در آن دیده شود و کاشت گندم برای کشاورزان به صرفه باشد.

مجری طرح گندم وزارت جهاد کشاورزی با بیان اینکه سال گذشته از کشاورزان هشت میلیون و ۲۰۰ هزار تن خرید تضمینی و ۳۱۰ هزار تن خرید توافقی گندم صورت گرفت، ادامه داد: نیاز کشور برای تأمین محصولات وابسته به گندم همین میزان است و واردات صورت گرفته برای تأمین ذخایر راهبردی است و اگر کشاورزان مورد حمایت قرار گیرند همچنان نیاز کشور به گندم از داخل کشور تأمین می‌شود و این امکان وجود دارد که عملکرد در واحد سطح نیز افزایش یابد.

اسفندیاری پور با بیان اینکه آخرین برآوردها نشان می‌دهد که سال گذشته ۱۳ میلیون و ۵۵۰ هزار تُن برداشت گندم صورت گرفته است، اظهار کرد: خوش‌بین هستیم که سال زراعی پیش رو هم جزو سال‌های خوب باشد و تولید گندم نسبت به سال گذشته افزایش یابد.

وی تصریح کرد: با توجه به اقدامات انجام شده روند رو به رشد تولید گندم ادامه دارد و می‌توان گفت که درحال حاضر به پایداری تولید رسیده‌ایم، ولی حفظ این شرایط و اجرای برنامه خوداتکایی گندم نیاز به حمایت و تعیین قیمت تضمینی مناسب برای این محصول دارد.

مجری طرح گندم وزارت جهاد کشاورزی گفت: میانگین خرید تضمینی سه سال ۹۰، ۹۱ و ۹۲، چهارمیلیون و ۸۰ هزار تن بود درحالی که این رقم در هفت سال اخیر به ۹ میلیون تن رسیده و این دستاورد بزرگی است که برای حفظ و بهینه شدن آن باید تلاش مضاعف صورت پذیرد.